

STRATEŠKI PLAN 2013 – 2016

Švedska Fondacija Kulturno Nasleđe
bez Granica (CHwB)

MI OBNAVLJAMO I GRADIMO ODNOSI

ŠVEDSKA FONDACIJA KULTURNO NASLEDE BEZ GRANICA (CHwB)

STRATEŠKI PLAN 2013 – 2016

SADRŽAJ

Naša vizija i misija	4
Naše poslovno okruženje – kontekst i trendovi	5
Naši ciljevi	7
Naše poslovne vrednosti	10
Održive metode i rezultati	12
Monitoring i evaluacija	13

Naša vizija i misija

Fondacija Kulturno Nasleđe bez Granica (CHwB) je nezavisna švedska nevladina organizacija posvećena spašavanju i očuvanju materijalne i nematerijalne kulturne baštine ugrožene konfliktom, zanemarivanjem ili ljudskim i prirodnim nepogodama. Mi svoj rad vidimo kao značajan doprinos građenju demokratije i podršci ljudskim pravima. CHwB je neutralan kada su u pitanju sukobljene strane, ali ne kada su u pitanju prava svih ljudi na kulturnu baštinu - sada i u budućnosti.

CHwB radi sa kulturnim nasleđem kao glavnom snagom u pomirenju, izgradnji mira i društvenom i ekonomskom razvoju, stvarajući kapacitet, svest i mogućnost za očuvanje i spašavanje kulturne baštine u društvima koja su zahvaćena sukobima, zanemarivanjem ili ljudskim i prirodnim nesrećama.

CHwB je posvećen jednakosti, nediskriminaciji, učešću, odgovornosti i transparentnosti.

NAŠA VIZIJA je da svako ima pristup, učešće i pravo da uživa u kulturnom nasleđu.

NAŠA MISIJA je promocija prava ljudi na kulturno nasleđa i njegove resurse. CHwB radi sa civilnim društvom i institucijama na svim nivoima u cilju jačanja izgradnje mira, održivog društveno - ekonomskog i demokratskog razvoja i ostvarenja ljudskih prava.

Naše poslovno okruženje

- kontekst i trendovi

Broj prirodnih katastrofa i dugotrajnih konfliktnih situacija u svetu raste i postaje sve složenije, a samim tim i zahtevi za pomoć.

Globalni pogled nam pokazuje okruženje gde se konfliktne i post-konfliktne zemlje suočavaju sa izazovima, kao što su rat i sukob koji prouzrokuju štete na kulturnom nasleđu. Prečesto se dešava da različite etničke grupe budu lišene kulturnog identiteta i baštine. Primeri drskosti su sknavljenje i uništavanje kulturnih spomenika 'neprijatelja'. Ovo je viđeno u mnogim delovima sveta, te nedavno i u Iraku, Siriji i Maliju. Nacionalizam je često usko definisan društveno konstruisanim definicijama identiteta koja ekspropiraju manjinska prava.

Svake godine prirodne katastrofe, kao što su zemljotresi, poplave i vulkanske erupcije, utiču na kulturno nasleđe, kao i klimatske i okolišne promene, kao što su zagađenost, kontaminacije vazduha, vode i zemljišta, deforestacija i razvoj infrastrukture. Procene humanitarnih potreba mogu biti upotpunjene procenama potreba kulturnog nasleđa, identifikujući šta može da se uradi i šta se može spasiti, integrisanjem istih tokom faze rekonstrukcije pogođene oblasti.

Humanitarna pomoć se zasniva na Ženevskoj konvenciji i drugim izvorima međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava. Haška konvencija zahteva zaštitu kulturnih dobara i u ratu. Pravo na kulturnu baštinu je sastavni deo ljudskih prava.

U mnogim zemljama u razvoju, kulturne politike i strategije tek treba da budu integrisane u šire političke, ekonomske i socijalne agende. Nedostatak infrastrukture i brzo promenjiva politička scena stvaraju nestabilnost i sprečavaju institucije u razvoju neophodnih veština i kompetencija. Prema tome, one imaju tendenciju da budu slabe u upravljanju, zaštiti i razvoju kulturnog nasleđa. U ovim okolnostima, pljačke kulturnih artefakata postaju ozbiljan problem, lišavajući građane, čovečanstvo i buduće generacije svoje kulture i istorije.

Mnogi sukobi imaju političku, kulturnu i/ili etničku dimenziju i napori u pomirenju su hitno potrebni kao način ublažavanja daljih neprijateljstava i pripreme za život u kojoj narodi i zajednice mogu ponovo da žive i rade rame uz rame. Postoje značajni dokazi da rad u rekonstrukciji, očuvanju i razvoju istorijskih okruženja može pomoći u promociji procesa izgradnje mira, jačanja samopouzdanja, te doprinosi društveno - ekonomskom razvoju.

CHwB je organizacija koja premošćuje jaz između kritičnijih, a kratkoročnih potreba i dugoročnijih, a razvojno orijentisanih intervencija. CHwB je takođe organizacija koja spaja organizacije civilnog društva i vlast u post - konfliktnim situacijama. U kritičnim situacijama je neophodno početi planirati na duge rokove.

CHwB ima opsežno iskustvo rada u situacijama gde postoji napetost i gde su vladine institucije slabe, naročito u upravljanju, zaštiti i razvoju kulturnog nasleđa. Korist i zloupotreba su predvidljive, ali uticaj nije. Tokom našeg angažovanja na zapadnom Balkanu došlo je do prestanka oružanog sukoba i neravnomernog razvoja, u cilju stabilizacije. Zajednička vizija zemalja u regionu je postizanje pune integracije u EU.

CHwB radi na kulturnoj baštini zapadnog Balkana i Istočne Evrope skoro dvadeset godina. Učestvovali smo u projektima kulturne baštine u Tibetu, Turskoj, Indiji, Južnoj Africi i Etiopiji. Naše iskustvo nam je dalo bogatstvo znanja i kompetencija koje će se koristiti u drugim međunarodnim kontekstima.

CHwB će nastaviti da radi na zapadnom Balkanu i Istočnoj Evropi. Sada smo u procesu proširenja našeg delokruga, kako bi uključili i nove geografske oblasti. Uzimamo pretnje kulturnom nasleđu kao pretnje svakodnevnim životima, identitetima, stvarnosti današnjih ljudi i budućih generacija. U našem radu mi dajemo prioritet društvima zahvaćenim sukobima ili društvima u post-konfliktu/transiciji, onima koji su pogođeni prirodnim katastrofama ili zanemarivanjem ili gde se javljaju specifične potrebe za kulturnim nasleđem. Mi koristimo kulturno nasleđe kao sredstvo za obnovu i razvoj zajednice, kao i poverenja među ljudima.

Naši ciljevi

NAŠ OPŠTI CILJ je poboljšanje uslova i mogućnosti za uživanje u kulturnoj slobodi i kulturnoj raznolikosti i da se kulturna baština sve više koristi kao sredstvo za promovisanje ljudskih prava, izgradnje mira i razvoja demokratije.

KLJUČNI CILJ 1: Jačanje dinamičnosti civilnog društva i odgovornosti institucija u sektoru kulturnog nasleđa.

Da bi se osigurali mir, stabilnost, prosperitet i pravda za sve, za celo čovečanstvo je važna izgradnja demokratskog društva koje poštuje, štiti i ispunjava ljudska prava. Što se tiče kulturnog nasleđa, Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima navodi da svako ima pravo da učestvuje u kulturnom životu i da će država preduzeti korake kako bi se osiguralo očuvanje kulture. Kroz pristup zasnovanom na pravu, CHwB radi na jačanju nosioca dužnosti u ispunjavanju svojih obaveza i podrške organizacijama civilnog društva u držanju nacionalnih institucija odgovornim za relevantna ljudska prava i konvencije kulturnog nasleđa.

- CHwB podržava vladine institucije koji štite kulturnu baštinu, u usvajanju najboljih praksi i u demokratskim i transparentnim načinima rada.
- CHwB promoviše saradnju između organizacija civilnog društva i javnih institucija.
- CHwB podržava organizacije civilnog društva i njihove mreže u čija je funkcija kao posmatrača, da upozore i utiču na vladu kada je kulturno nasleđe u opasnosti.
- Podržava pravo grupa civilnog društva da učestvuju i utiču na javni sektor u donošenju odluka o lokalnoj baštini.
- Kulturno nasleđe se koristi kao sredstvo za stvaranje boljeg razumevanja naše zajedničke i raznolike prošlosti, i kao element u nastojanju da se promoviše demokratski razvoj.

- Jačanje interkulturnog dijaloga je podstaknuto da bi se pomoglo u izgradnji poverenja i pruži pomoć u izgradnji mira između različitih grupa u društvima pogođenim konfliktom.
- Aktivnosti koje uključuju kulturne raznolikosti kao kreativnu i osnažujuću silu za mirnu koegzistenciju i poštovanje su promovisane. Osobe sa invaliditetom, žene i deca su integrisani u aktivnosti i politike zasnovane na socijalnom modelu.

KLJUČNI CILJ 2: Kulturno nasleđe je cenjeno i koristi se kao društveni, ekonomski, kulturni i ekološki resurs za civilno društvo i vladine institucije na lokalnom nivou.

Kulturno nasleđe se koristi kao sredstvo za društveni i ekonomski razvoj, pre svega stvaranjem mogućnosti za zapošljavanje, koristeći lokalne resurse i tehnike i podržavajući održivost životne sredine. Principi održivosti su također promovisani u urbanističkom i prostornom planiranju. Muzeji su podržani da postanu demokratska mesta sastajanja.

- CHwB nastavlja da radi sa vladinim institucijama, civilnim društvom i nevladinim organizacijama u jačanju svojih kapaciteta i saradnje kako bi postali uticajan faktor u procesima demokratizacije.
- Odgovoran kulturni turizam je posebno razvijen u ekonomski siromašnim oblastima sa fokusom na vlasništvo lokalnog stanovništva.
- Rad sa lokalnim zajednicama čini kulturno nasleđe dostupno većem broju ljudi.
- Lokalne zanatlije razvijaju svoje veštine zaštite, koje poboljšavaju njihovu sposobnost da reaguju na mogućnosti zapošljavanja kao i da stvaranju nove mogućnosti.
- Lokalni stručni kapaciteti su ojačani zbog angažovanja u projektima restauracije/konzervacije.
- Projekti restauracija/konzervacija oslanjaju se na lokalne materijale i poslovne inicijative, koje su bazirane na održivim koristima.

- Aktivno angažovanje publike kroz dostupne prakse interpretacije je razvijeno u muzejima i organizacijama kulturnog nasleđa, kroz profesionalni razvoj kapaciteta, koji vodi do još većeg učešća zajednice.
- CHwB podržava državu i lokalne vlasti u usvajanju standarda EU ili drugih kompatibilnih zakona i politika, koji se odnose na kulturno nasleđe, posebno na procese lokalnog planiranja. CHwB radi na povećanju razumevanja između vlasti o ulozi koju kulturno nasleđe može da igra u ovim procesima.

KLJUČNI CILJ 3: Prošireni korpus kvalitetnih stručnjaka iz područja nasleđa spreman je da odgovorno odgovori na izazove očuvanja u velikom broju zemalja.

CHwB vidi potrebu za većim brojem dobro obrazovanih i tehnički kompetentnih profesionalaca kulturnog nasleđa, u rastućem profesionalnom sektoru. Da bi ljudi uživali u kulturnoj baštini, ona mora biti zaštićena i sačuvana, a to se može uraditi samo ako postoje obučeni stručnjaci za održavanje i zaštitu, te prenošenju njenih vrednosti. Naponi CHwB-a u razvoju kapaciteta su dodatno učvršćeni putem posvećenosti različitosti, participativnim praksama i jednakosti.

- CHwB razvija interdisciplinarni pristup gde se restauracija/konzervacije i aktivnosti kulturnog nasleđe koriste kao mogućnosti za interkulturalno obrazovanje i obuku zasnovanu na poštovanju i razumevanju snage različitosti.
- Mali grantovi za razvoj kapaciteta za NVO, muzejski zasnovane projekte, publikacije, javne debate, vizionarske radionice i restauracijski kampovi su obezbeđeni.
- Kapacitet je razvijen u kreativnom i efikasnom upravljanju i interpretaciji lokaliteta kulturnog nasleđa, njihovog korišćenja i održavanja.
- Obrazovne i praktične obuke su održane u oblastima tehnika konzervacije, restauracije i muzejske interpretacije, što vodi smanjivanju zavisnosti o stranim ekspertima.

- CHwB radi u prekograničnim interkulturalnim oblastima u svrhu jačanja profesionalnog partnerstva i pomoći u razvoju poverenja i uzajamnog poštovanja.
- Nova muzeologija i eko-muzeologija su ojačane da podstaknu inovativne pristupe materijalnom i nematerijalnom nasleđu i tačkama gde se susreću.
- Inkluzivne prakse razvoja kapaciteta zasnovane na snažnoj antidiskriminaciji se koriste za jačanje položaja žena, osoba sa invaliditetom i drugih grupa koje doživljavaju marginalizaciju.
- Regionalne i međunarodne mreže i partnerstva su ojačane u oblastima materijalnog i nematerijalnog kulturnog nasleđa.

Naše poslovne vrednosti

MI VERUJEMO U

- univerzalnost kulturnog nasleđa i snagu njegovog uticaja na pozitivnu društvenu promenu
- značaj kreativnih profesionalnih partnerstva sa lokalnim, regionalnim, nacionalnim i međunarodnim organizacijama koje rade na jačanju pristupa i prava na kulturnu baštinu širom društava
- jačanje uloge organizacija civilnog društva u njihovoj ulozi čuvara u stvaranju svesti i očuvanju kulturnog nasleđa
- doprinos kulturne baštine u izgradnji poverenja i pomoći u procesima pomirenja
- vrednost internacionalizma preko partnera i eksperata i u značaju razmene iskustava i angažovanja različitih stručnjaka
- bogat i raznovrstan kulturni život sa jakim učešćem javnosti

- odnose zasnovane na jednakosti, poštovanju, transparentnosti i dijalogu
- lokalno vlasništvo i lokalna rešenja
- održivost i poštovanje resursa sveta
- pristupačne i demokratske prakse
- kulturu rešavanja problema i participativnog menadžmenta

MI PROMOVIŠEMO

- učešće nosioca prava kroz poštovanje i izgradnju znanja, veština i želja partnera i korisnika u želji da se inicira i aktivno utiče na projektne procese, javnu politiku i rezultate
- vlasništvo, poštovajući i jačajući jednaku posvećenost i odgovornost partnera pre, za vreme i posle saradnje
- nediskriminaciju i ravnopravnost polova, kao osnovno ljudsko pravo koje mi naglašavamo i osnažujemo na svakom nivou našeg rada u cilju stvaranja trajne i efikasne promene
- odgovornost za ishode uz poštovanje transparentnosti i efikasno korišćenja resursa
- interkulturalni dijalog koji gradi poverenje i razumevanje
- održivost životne sredine korišćenjem tradicionalnih tehnika i obnovljivih izvora

Održive metode i rezultati

SNAGE CHwB-a SU:

- okupljanje ljudi koji su prethodno bili u sukobu da rade na kreativnim projektima kroz sudjelovanje i demokratski način; konkretno doprinoseći procesu pomirenja
- rad sa velikim brojem alata i metodologija, koje promovišu učešće, uključenost i vlasništvo, jačajući civilno društvo i institucionalne kapacitete
- efikasan rad, primenjujući demokratsko rukovodstvo u kombinaciji sa kompetentnim, posvećenim, profesionalnim i dinamičnim kadrom
- primena kulture upravljanja i pristupa zasnovanog na poštovanju principa ljudskih prava, postavljajući tako CHwB da usvoji više sistematski pristup zasnovan na pravima, sa fokusom na pravo na učešće u kulturi

OČEKIVANI REZULTATI TOKOM PERIODA STRATEGIJE

- Povećana institucionalna i finansijska održivost regionalnih mreža.
- Poboljšana svest o vrednosti mreža za profesionalce kulturnog nasleđa, za institucionalni razvoj i saradnju.
- Usvajanje inovativnih praksi u tumačenju i očuvanju kulturnog nasleđa kroz rad sa lokalnim zajednicama i vladinim stručnjacima.
- Usvajanje kontinuiranog znanja, sposobnost i razumevanje vrednosti restauracije/konzervacije, razvoja i tumačenja nematerijalnog i materijalnog kulturnog nasleđa među lokalnim zajednicama u socijalne, ekonomske i kulturne svrhe.
- Usvajanje kontinuiranog znanja i kapaciteta u oblastima očuvanja građevina i prostornog planiranja, za lokalne zanatlije, studente i profesionalce iz vladinih agencija.

- Uvođenje međunarodnih zakona i standarda koje bi olakšavali otvaranje institucija i povećali usvajanje participativnih i demokratskih stilova upravljanja. Veći nivo pristupačnosti ljudi različitim vrstama kulturnog nasleđa.
- Postojeće lokalne kancelarije na zapadnom Balkanu da postanu nezavisne nacionalne NVO.
- Širenje CHwB na nove zemlje.

Monitoring i evaluacija

Ciljevi, metode i prioriteta navedeni u ovom strateškom planu će biti revidirani od strane kancelarije CHwB-a, Sekretarijata i Upravnog odbora, tokom monitoringa i evaluacije rezultata i godišnjih planova CHwB-a.

KULTURNO NASLEĐE BEZ GRANICA (CHwB) gleda na kulturno nasleđe kao nezamenjiv element ljudskog prava i demokratije i zajednički resurs, koji pripada čitavom čovečantvu, nezavisno od nacionalnosti ili vere.

Naša misija je promovisanje kulturnog nasleđa kao prava i resursa. CHwB radi sa civilnim društvom i institucijama na svim nivoima u cilju jačanja izgradnje mira, održivog društveno-ekonomskog i demokratskog razvoja kao i ostvarivanja ljudskih prava.

CHwB je neutralan kada su u pitanju sukobljene strane, ali ne i kad su ugrožena prava ljudi na kulturnu baštinu. CHwB je posvećen jednakosti, nediskriminaciji, učešću, odgovornosti i transparentnosti.

Mi smo nezavisna švedska organizacija sa lokalnim kancelarijama u državama čija su delovanja podržana od strane Sida-e (Švedske agencije za međunarodni razvoj), ostalih bilateralnih fondova, EU, privatnih fondacija i grantova.

CHwB odbor imenovan je od strane ICOMOS-a Švedske, ICOM-a Švedske, Švedskog nacionalnog odbora baštine i Švedske asocijacije arhitekata.

Sabbatsbergsvägen 6, SE-113 21 Stockholm, SWEDEN
Tel +46 8 32 20 71
info@chwb.org

chwb.org